

SECTION 22.

PHYSICAL CULTURE, SPORTS AND PHYSICAL THERAPY

Дячкіна Христина Олегівна

здобувач вищої освіти факультету післядипломної та заочної освіти
Львівський державний університет фізичної культури ім. Ів. Боберського, Україна

Науковий керівник: Соловей Алла Валеріївна 

канд. наук з фіз. вих. і спорту, доцент, доцент каф. ТiМФК
Львівський державний університет фізичної культури ім. Ів. Боберського, Україна

ДО ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРА ДО УРОКІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

В останнє десятиліття в Україні великої популярності набуває інклюзивна освіта, згідно якої, діти з особливими освітніми потребами навчаються за місцем проживання в одному навчальному закладі й класі разом з нормо-типовими школярами.

В освітній простір навчальних закладів все більше потрапляє дітей з розладами аутичного спектра (РАС). Пов'язано це із загальною тенденцією до зростання кількості таких дітей в усьому світі, і в нашій країні зокрема. За даними наукових джерел розлади аутичного спектра у дітей зустрічаються з частотою від 6-17 до 57 випадків на 10000 дитячого населення. Відповідно, організація інклюзивного навчання учнів з розладами аутистичного спектру в умовах загальноосвітнього закладу середньої освіти потребує особливої уваги, що вимагає значних зусиль в організаційному та методичному відношенні. Включення дітей з РАС до шкільної освіти разом з дітьми, які не мають обмежень у розвитку, є складною, дискусійною, недостатньо вивченою проблемою. Особливо дискусійним є питання впровадження інклюзивної освіти в процес фізичного виховання, де визначальною є рухова діяльність [2, 3].

Висновки зарубіжних і вітчизняних дослідників доводять, що патологічний стан мозку осіб з аутизмом деструктивно впливає на інтелектуальні, комунікативні, емоційно-регуляторні, поведінкові та моторні функції. Зокрема недосконалість моторики дітей характеризується порушенням координації, узгодженості, довільності, прогнозуванні та плануванні рухів, що суттєво впливає на пізнавальні та вольові функції, створює байдуже ставлення до інтеграції в колективі однолітків, здатності навчатися новим рухам, взаємодіяти із середовищем. Практично всі діти з аутизмом мають базові порушення тону м'язів, що зумовлює неякісне виконання базових рухів. Окрім цього дітям з аутизмом притаманні наступні психомоторні прояви: легка збудливість, одноманітність, хаотичність рухів, виснажливність, низька саморегуляція, порушення відчуття рівноваги та координації рухів. Разом з тим, діти не мають обмежень рухової активності, вони люблять рухатися, стрибати, лазити, балансувати. Але рухи є хаотичними та стереотипними, а отже не сприяють розвитку дитини.

Відповідно, на уроках фізкультури, педагог має вирішувати як загально педагогічні, так і спеціальні завдання, що спрямовані на корекцію психомоторного розвитку дитини з РАС.

Аналіз літературних джерел показав, що велика кількість досліджень присвячено корекції психомоторного та фізичного розвитку дітей з РАС засобами фізичного виховання під час індивідуальних занять [2, 3].

Відтак, особливою проблемою є залучення дітей з аутизмом до спільних уроків фізичної культури, де передбачається взаємодія усіх учасників освітнього процесу.

Фахівці з фізичної культури, які працюють в інклюзивній освіті з дітьми з РАС вказують, на складнощі долучення дітей з РАС до спільних форм занять фізичними вправами. Причини складнощів полягають у невмінні поводити себе соціально прийнятним чином, слухати і виконувати розпорядження вчителя, співпрацювати з однолітками, засвоювати нові знання і навички, позитивна мотивація вкрай крихка і нестійка. Відповідно учителі фізичної культури надають перевагу індивідуальним заняттям фізичними вправами для дітей з РАС [2, 3].

Однак, сегрегація дітей з РАС на уроках фізичної культури суперечить поняттю «інклюзивна освіта», що передбачає включення в освітній процес дитини з особливими освітніми потребами, ускладнює формування соціальної та комунікативної компетентностей в процесі фізичного виховання [1].

Відповідно, відносна нерозв'язаність проблеми залучення дітей з РАС до спільних форм занять фізичними вправами та уроків фізичної культури в умовах інклюзивного навчання, потребує вивчення.

Отже, постає необхідність в розробці методичних підходів щодо залучення до спільних форм занять фізичними вправами та уроків фізичної культури учнів з РАС, що дозволить оптимізувати процес фізичного виховання в умовах інклюзивного навчання.

Список використаних джерел:

1. Павлова Ю., Сороколіт Н., Соловей А. & Петрина Р. (2021) Інструмент для оцінювання формування громадянських компетентностей у процесі фізичного виховання: розроблення та валідизація анкети ССРЕ-10. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*, (3(55)), 21–30. Вилучено з <https://doi.org/10.29038/2220-7481-2021-03-21-30>
2. Соловей А. & Чепіжак Д. (2021) Готовність фахівців з фізичного виховання до роботи в умовах інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти. *«Перспективи, проблеми та наявні здобутки розвитку фізичної культури і спорту в Україні» IV Всеукраїнська інтернет-конференція “COLOR OF SCIENCE”* – Вінниця: ВДПУ, 407-410.
3. Соловей А. В. & Римар О. В. (2018) Готовність до впровадження інклюзивної освіти в процес фізичного виховання загальноосвітніх шкіл м. Львова. *Актуальні проблеми сучасної біомеханіки фізичного виховання та спорту: матеріали XI Міжнар. наук. конф. пам'яті А. М. Лапутіна* – Чернігів, 80–82.